

Халқимиз қалбидан чуқур ўрин олган

Хабибахоним Охунова

Наманган вилоят тарихи ва маданияти давлат музейи

илмий ходими: Пулатова Р.

Халқимиз қалбидан чуқур ўрин олган дилбар хонанда бетакрор овоз соҳибаси Ўзбекистон халқ артисти Хабиба Охунова ўзининг ёқимли овози ҳамда ижро услуби орқали халқ меҳрини қозонган. Санъаткорнинг қайноқ қалбидан отилиб чиқиб кишини ўйлантирадиган, ҳаёлга чўндирадиган сирли ва сەхрли нолалари тингловчиларга манзур бўлибгина қолмай балки қалбида муҳрланиб қолган десак муболаға бўлмайди. Истеъдодли устоз актриса ва хонанда Хабиба Охунованинг ҳаёти ва ижодини қанча таърифласак шунча оз. Хабиба опа хотираси эъзозлашга лойиқ. Унинг “Алла”, “Кўнгил”, “Истак”, “Най навоси” каби кўшиқлари кўнгилга жуда яқин.

Халқимизнинг севимли санъаткори Хабибахоним Охунова Андижон ҳамда Наманган театрининг энг кўзга кўринган актрисаларидан эди. Унинг овози жуда ширали бўлиб, тинглаган ҳар бир тингловчи овозига маҳлиё бўлмай иложи йўқ эди. кўшиқлари бир –бирдан ёқимли эшитган сари эшитгингиз келади. Тирик бўлганларида 79-ёшни қоралаган бўлардилар.

Хабиба Охунова 1943-йилнинг 10 январиди Андижон вилоятининг Асака туманида туғилган Уболалигидан санъатга қизиққанлиги сабаб кўшиқ айтишга ҳавас ўйғонди Ёш истеъдод эгаси турли танловларда қатнашиб, устозлар назарига тушади. Шундай устозларидан бири Гуломжон Рўзибаев эди Хабибахоннинг ёқимли овози шўх лапарлари моҳир бастакорни бефарқ қолдирмаган. Устоз ёш истеъдоддаги кўшиққа бўлган қизиқишни доимо қўллаб-қувватлаб , уни ҳақиқий кўшиқчи сифатида тарбиялашга ҳаракат қилган. Хабиба бадиий ҳаваскорлар

тўгарагида қатнашиб ,эл эъзозига, хурматига эришади. Унга мактабдошлари “Булбулча” дея ном беришади. Қизалоқнинг кўнғироқдек овози кўпчилиликни ҳайратга сола бошлади. 7-синф ўқувчиси Ҳабибани Асака шаҳар театрига таклиф этилади. Халқ театрида фаол қатнашган Ҳабиба Охунова “Шахлоларим” ашуласи билан машҳур бўлиб кетади.Кўшиқни қайта-қайта айтишни илтимос қилишган,бу мактаб ўқувчиси учун жуда катта шараф эди. 1959-йили ўрта мактабни битирган энди у Андижонда анча танилиб қолган .Аббос Бакировдек буюк санъаткорнинг ҳам назарига тушган эди 1962-йили режисёр А Бакиров , Раззоқов Х, КЖаббаров , С Ҳайитбоевларнинг “Нодира” мусиқали драмасида Ҳабибани Ойпарча ролида учинчи ижрочи тарзида сахнага чиқаради.Бу ролни номдор ва тажрибали актрисалар ўйнаб келишгани боис уни театрга яқиндагина келган ёш ижрочига берилиши кўпчиликка ғалати туюлади. 19 ёшли Ҳабиба айнан режиссёр кўзлаганидек соддадил,хушрўй ва самимий қиз Ойпарча қиёфасини гавдалантириб беради. Андижон театрида у яна “ Ватан ишқи”да Зулфия, “Тошболта ошиқ”да Каромат каби ролларни зўр маҳорат билан ижро этади. Ёрқин қобилият,ёқимтой қадду чеҳра ,жозибали табиат соҳиби бўлмиш аксакалик ҳаваскор қиз ўз шаҳри, кейинроқ Андижондаги даражаси юксак санъат муҳити ва комил устозлар ёрдами билан ижод оламида ўз йўлини топди. 1963-йили Наманган театри бир неча йил давом этган соф драма театри мақомидан мусиқали драма ва комедия театри мақомини олган эди. Ҳабиба қайноқ ижодий муҳит қўйнига кирди. Маматхон Убайдуллаев, Онахон Тожибаева Каримжон Мансуров каби санъаткорлар даврасида сахна илмини такомиллаштирди ва дирижёр Яшин Умурзақов, режиссёр Карим Йўлдошев каби инсонларнинг дўстона даврасида биринчи қадамдаёқ етакчи ролларга чиқа бошлайди. Ёш санъаткор ижодининг самарадорлиги шу билан белгиланадики , у ширадор овози,, келишган қоматига ишониб кўз-кўз қиладиган роллари билан чекланиб қолмади. Унинг бир турким роллари борки улар чинданда Ҳабибахоним

ижодий табиатининг ёрқин ифодасига айланган. Булар маълум мусиқий драмалардаги Зухра, Лайли, Ширин, Нурхон, Гулсара образларидир. Бу ролларни шу қадар маҳорат билан ижро этадики инсонийлик саҳовати билан аёл зоти учун муқаддас эркин яшаш, севгани билан бахтли бўлиш ҳиссини тўлақонли намоён эта билган.

Серқирра ижодкор кўнғироқдай овози билан кўплаб шинавандалар ортирди. Ҳар бир ижод намунаси уни парвозларга ундади ва халққа манзур бўладиган, юрагидан жой оладиган кўшиқлар яратишга ошиқди. Бу йўлда ҳеч нарсадан чўчимади. Ҳабиба Охунованинг яна бир бахти шундаки у Наманган театрида Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Каримжон Мансуровдек таниқли бастакор тарбиясини олди. Тинмай меҳнат қилди, изланди, устоз ўргатган кўшиқларни ўрганиб, маромига етказиб қуйлади.

Ҳабибахон ўзбек миллий ижро йўлининг янги мактабини очган санъаткор. Якка хофиза аёлларимиз кўп, лекин унга етадигани жуда кам. Санъаткоримиз бастакорлар Ф. Содиқов, К. Мансуров, З. Ҳолмирзаев басталаган Саида Зуннунованинг “Баърно йигит”, А.Пўлатнинг “Наманган” Она юртим”, “Кўрмаган бўлсам сени” Д.Файзийнинг “Сабо билан” С.Ҳасанованинг “Ошнолигим”, “Одоб билан” каби кўшиқларини жуда чиройли қуйлаган. Айниқса “Алла” кўшиғини ҳеч ким бефарқ тинглай олмаса керак. Бу кўшиқ инсон қалбининг энг нозик туйғуларини жунбушга келтиради. Ҳабибахоним моҳир актриса бўлгани учун ҳар бир ашулани сўз ва мусиқа руҳи билан яшаб туриб ижро этар, ҳар сафарги ижро лиммолим туйғуга, ҳис-ҳаяжонга тўла бўлгани учун ҳам ғоят жозибалик, таъсирчан эди.

Ҳабиба Охунова ижро этган Ш. Саъдулла, Ш. Хасанов ва З.Шокировларнинг “Ёрилтош” мусиқали эртагида Гулнора, Р.Орифжанов, ва Ф.Назировнинг “Алданган қиз” драмасида Юлдуз, М.Каримнинг “Ой тутилган тунда” трагедиясида Зубаржад, А.Тожибаев, К.Мансуровнинг “Тўй арафасида” мусиқали комедиясида, Ойбек, К.Яшин, Т.Жалиловнинг “Нурхон” мусиқали драмасида Нурхон, У. Исмаилов ва Ш. Отажановнинг

“Рустам” мусиқали драмасида Қиммат, Азиз Турсун “Машраб” асаридаги Гулрух сингари образлар театр санъатининг ўлмас дурдоналаридир. Санъаткор бу санамларни ўз дунёқараши, табиати, қалби, ва руҳи тўплаган тажриба ҳамда ўзи яшаган замон нафаси билан яратди. Актриса фақат миллий эмас, балки чет эл драматург асарларида ҳам ажойиб роллар ижро этган. Шекспернинг “Хамлет спектаклида Офелия,” “Отелло” да Дездимона, Соҳибжамолнинг “Гулисиёҳида Амал Шиллернинг “Қароқчилар асарида Амалия каби кўплаб роллар унинг ижро имконияти нақадар улуғлигини кўрсатади У ижро этган образларнинг муваффақиятли чиқишида , аввало , Оллоҳ берган хусну-малоҳат, мулойим, ўқтам ва сеҳрли овоз қолаверса чиройли қадду-қомат юксак истеъдод соҳиби эканлиги асосий сабаб бўлган бўлса ажаб эмас. Яхши актёр ҳеч қачон рол танламайди Ҳабибахоним ҳам шундай актрисалардан эди. Ўзига берилган ҳар қандай ролни маромига етказиб ижро этарди.

Ўзбек театр ва мусиқа санъатида ўз ижро мактабини яратиб. эл хизматига ҳамиша камарбаста бўлган Ҳабибахоним Охунова 1972 йил Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, 1975 йил Ўзбекистон халқ артисти унвонларига эга бўлди. Истеъдодли актриса, ажойиб хонанда Ҳабибахоним 1994 йил 10-сентябрда 51 ёшида оғир хасталиқдан вафот этди, охиратлари обод бўлсин Ҳабибахон Охунова ижодига нафақат катта ёшдаги мухлислар балки эндигина санъат йўлига қираётган ёшлар ҳам бефарқ эмас,

Ҳалқимизда ўз касбининг усталарига “Худо берган” “Худо ёқтирган” каби эътирофлар ишлатилади Бу каби юксак баҳо камдан-кам инсонларга насиб этади. Ҳабибахоним ҳалқимизнинг ана шундай санъаткорлардан эди. У ўз бахтини санъатдан топди. Бутун умрини, борлигини санъатга бағишлади. Йирик ва ёрқин истеъдод эгаси уни билган ва яқиндан таниганлар қалбида ҳамиша мангу яшайди Унинг барҳаёт образлари халқимиз қалбида муҳрланиб қолади. Ҳабибахоним қолдирган

ноёб қўшиқлар ҳали кўп йиллар халқимизга завқ-шавқ бахш этади.
Охиратлари обод бўлсин.

Вужудим сел бўлиб оқсин, Ҳабиба айлагин хониш,
Ашулланг дилга ўт ёқсин, Ҳабиба айлагин хониш.
Ҳолимга эл кулиб боқсин, Ҳабиба айлагин хониш
Бошимга таъналар ёқсин, Ҳабиба айлагин хониш
Ўқирман сенга минг таҳсин, Ҳабиба айлагин хониш

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Moziydan sado ilmiy-amaliy, ma'naviy-marifiy jurnal 4.(68).2015 yil soni.
2. San'at jurnal.2/2013 yil soni.
3. San'at O'zbekiston Badiiy Akademiyasi jurnali 1/2018 yil №78
4. Tamaddun Tariximizni o'rganamiz 6-son 2023 y
5. Namangan sadosi gazeta 3 soni aprel'.
6. Namangan viloyati me'moray obidalar sirlari. Namangan nashriyoti
I.YU. Yusupov. E. Yu. Mirzaliev
7. Namangan viloyati ziyoratgoxlari. Namangan shaxri 2015 y. L.
Axmadalieva
8. Mirzaaliyev E. Namangan viloyat o'lkani o'rganish muzeyi : kecha va
bugun. – Farg'ona. Farg'ona nashriyoti, 2010. – B. 18.. 2. Mirzaaliyev E.
9. Namangan viloyat o'lkani o'rganish muzeyi : kecha va bugun. –
Farg'ona. Farg'ona nashriyoti, 2010. – B. 22.
10. <https://lex.uz/uz/docs/-3451889>